

SOLITUD

VÍCTOR CATALÀ

EPICENTRE
PIONERES

TEATRE NACIONAL
DE CATALUNYA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Dramatúrgia	Albert Arribas
Direcció	Alícia Gorina
Escenografia	Sílvia Delagneau
Vestuari	Bàrbara Glaenzel
Il·luminació	Raimon Rius
So	Igor Pinto
Caracterització i ajudanta de vestuari	Núria Lluell
Ajudanta de direcció	Marta Tirado
Ajudanta d'escenografia	Adriana Parra
Alumna en pràctiques del Màster Universitari d'Estudis Teatral	Laura Vago
Oient	Bernat Reher
Repartiment	Pepo Blasco, <i>Ànima</i> Oriol Guinart, <i>Matias</i> Pol López, <i>Pastor</i> Maria Ribera, <i>Mila</i> Adrià Salazar, <i>Baldiret</i> Pau Vinyals, <i>Arnau</i> Ona Grau / Laura Luna / Adriana Parra, <i>Feixineres</i>
Producció	Teatre Nacional de Catalunya
Agraïments	
Confraria de Campaners i Carrillonistes de Catalunya, Associació d'Amics de l'Ermita de Santa Caterina, Anna Casas, Arxiu Històric de l'Escala, Rafatò Teatre, Fundació Ricard Salvat, Alba Alfageme Casanova	
Referències de les pintures fetes per Caterina Albert i Paradís, <i>Víctor Català</i> , que apareixen a escena (font: Arxiu Històric - Museu de l'Escala)	
<i>La germaneta Amèlia adormida.</i> Oli sobre tela. 1883 <i>Interior d'una masia amb la porta oberta (inacabat).</i> Oli sobre tela. Principi del segle XX <i>Autoretrat.</i> Carbó sobre paper. 1890 <i>Pare mort al llit.</i> Oli sobre tela. 1890 <i>Retrat inacabat de l'àvia materna, Caterina Farrés i Sureda.</i> Oli sobre tela. Final del segle XIX	
Equips tècnics i de gestió del TNC	

05/03/20 – 05/04/20		+16	Sala Petita Teatre
Durada		2 h i 20 min, entreacte inclòs	
#solitudTNC			
Gira			
Funcions escolars			
Publicacions Arola Editors i TNC		Volum de Teatre reunit dedicat a Víctor Català a 24 € (en premsa) Es podrà adquirir a: llibreries habituals, www.tnc.cat i taquilles del TNC	
Cicle <i>Per amor a les Arts</i>		<i>Solitud</i> (1991, Romà Guardiet) 10/03/20, 17 h Filmoteca de Catalunya	
Col·loqui al TNC		13/03/20 després de la funció	
Per saber-ne més, escaneja el codi QR o ves a www.tnc.cat			
Gira de <i>Solitud</i>			
El Vendrell, Teatre Àngel Guimerà		18/04	
Tordera, Teatre Clavé		19/04	
Sant Andreu de la Barca, Teatre Núria Espert		24/04	
Sant Boi de Llobregat, Teatre Can Massallera		26/04	
Barberà del Vallès, Teatre Municipal de la Cooperativa		09/05	
Salt, Teatre Municipal		15/05	
Llinars del Vallès, Teatre Auditori		16/05	
Lloret de Mar, Teatre de Lloret		17/05	
Tortosa, Teatre Auditori Felip Pedrell		22/05	
Sant Joan Despí, Teatre Mercè Rodoreda		29/05	
Reus, Teatre Bartrina		30/05	
Terrassa, Teatre Alegria		31/05	
A l'escenografia d'aquest espectacle s'utilitza palla que pot desprendre pols i afectar les persones al·lèrgiques.			

Epicentre Pioneres

Tant novel·la com teatre, periodisme o assaig, tant música com pintura o escultura, moltes de les dramaturgues anteriors a la Guerra Civil destaquen per un treball pluridisciplinari que ajuda a comprendre l'abast del diàleg que moltes d'aquestes creadores van emprendre amb el seu entorn cultural i social. Autores com Carme Montoriol, Rosa Maria Arquimbau, Maria Lluïsa Algarra, Maria Carratalà, Lluïsa Canyà, Lluïsa Denís, Carme Karr, Víctor Català o Dolors Monserdà són veus essencials de la nostra cultura, i per això l'Epicentre Pioneres vol contribuir a fer conèixer i aprofundir millor en la seva obra.

Quan vaig proposar de fer *Solitud* em van dir que era un projecte condemnat al fracàs: impossible plasmar la descripció del paisatge, la simbiosi entre aquest i el cos femení de la protagonista; impossible fer teatral la complexitat i la riquesa de l'ús de la llengua i, sobretot, impossible superar l'experiència individual que la majoria de vosaltres heu tingut quan vau llegir la novel·la. A mi, l'empremta de *Solitud* m'acompanya des que la vaig llegir quan tenia 17 anys, i el que us proposem és fer un viatge. *Solitud* és un viatge, és el viatge de la Mila —el del seu desig— fins a esdevenir una persona autoconscient, fins a trobar la llibertat personal en la solitud real però escollida; però per a nosaltres, més important que aquest és el viatge que fa ella com a narradora fins a explicar la seva pròpia història, perquè és quan ordena els fets, quan els explica, que apareix la comprensió. I en aquest sentit, potser és la narradora qui té el viatge més interessant, més que la mateixa Mila. Potser l'important no és tant el que passa a la novel·la com el procés de narrar-ho, i així, per a nosaltres, el procés en viu, de posar-ho en un escenari i de fer-ho teatral. De posar-hi la veu i de construir aquest bosc de símbols, aquesta personalitat femenina, cap a l'autèntic sentit de les coses. La Mila finalment pren la paraula en el món opressiu dels homes, i es fa amb la seva història. Jo em pregunto, és de fet *Solitud* una obra de teatre impossible? O una novel·la sorprenentment teatral?

Alícia Gorina

Víctor Català, «Al llegidor», pròleg a *Solitud*, 1905.
(Edició de Núria Nardi, Edicions 62, 1990)

Llegidor meu: la costum que tinc d'endregar-te quatre mots explicatius al davant de tots mos llibres, si en altres podies judicar-la vici, és en aquest una vera necessitat.

En efecte, *Solitud* és d'una manera que mereix una breu explicació per a que no me tingues, al llegir-la, per massa tranquil o poc respectuós amb tu.

De raó natural és que tota cosa, abans d'arribar a terme, ha tingut de passar per un període de gestació determinat per sa mateixa naturalesa; i que si, per qualsevol causa se trenca la normalitat d'aquesta gestació, la cosa resultant ha de ressentir-se'n forçosament i forçosament sortir-ne tarada. I això que passa amb totes les coses, passa encara més amb les d'ordre artístic puix per ésser fruit d'especials devocions més que de necessitat material, aqueixes coses tenen un infantament antoixadí i que s'ha de rodejar de precaucions, especial també, si no es vol topar amb un desgavell final per únic resultat.

Jo, com a tocat que sóc de les mentades devocions i per això més desitjós de fer art que mercaderia —fins allà on el meu seny i les forces arriben— havia somiat en donar-te amb la meva primera obreta d'algunes proporcions, l'obra seriosament planejada, meditada i remeditada abans d'escriure-la, escrita després amb catxassa i mirament, deixada reposar més tard per a donar lloc d'aquietar-se el bulliment de les impressions i depressions momentànies i més tard encara repassada, llimada i brunyida a sangs fredes per una i altra volta fins a deixar-la neta i purificada de tots aquells defectes enlletgidors que està en la mà i en la paciència de l'autor corregir. És a dir, llegidor meu; jo somniava amb donar-te l'obra primmirada i endreçadeta en què un hi posa tot el que sap i pot i que no és altre que l'obra amb què somnia tot aquell que fa una obra pel sol i propi gust de fer-la.

Mes... ja deia el poeta que els somnis, somnis són i potser per això el meu pobre somni em resultà fallit.

La mare circumstàncies, severa i tallada a l'antiga, que us fa anar drets molt sovint verga en mà, com no en té res de somniadora, no en respecta cap de somni. —Passareu per aquí o per la porta!— nos diu sense contemplacions un cop nos té engrapats; i... com que ella és la forta i nosaltres som els febles, no tenim altre camí que passar per on ella marca. Així jo, que en tots mos llibres havia sigut poc o molt la seva víctima, en aquest molt més que tots els altres m'he vist governat per ella i he hagut de fer lo que ella ha volgut, no lo que he volgut jo. *Solitud*, doncs, no és ben bé la meva obra, sinó l'obra de les circumstàncies; no és el treball de calaix, reposat i definitiu, propi del literat, sinó més aviat el treball... diguem-ne de periodista (però d'un periodista que no en tingués el geni, les condicions, les aficions ni les habituds); el treball fet quasibé al dia, a glops, sense demores gustoses, purgadores d'arrepentiments, sovint a raig de ploma, aquí apressat, allà ralentit segons les necessitats de l'estampa i amenaçat sempre per la imminència del tiratge que en alguns indrets ni lloc dóna a la senzilla correcció de proves. No cal pas fer-te veure —que ben vistent

és de si mateix— lo que aquest procediment té de perjudicial per a tota obra i per a tot autor i especialment per a qui, com jo, el consideri el més oposat a sos gustos i a sa manera de treballar i d'ésser. Així, havent-lo hagut d'emplear jo per raó únicament de les despòtiques circumstàncies, vinc ara a pagar-ne, per contra, els plats trencats.

Corresponent a l'anormalitat de sa gestació m'ha sortit l'obra, en definitiva, plena de sobres aquí, plena de falles allà i de pecats mortals i venials en totes bandes. Sens els que, per escapar a mon coneixement escapen també a ma responsabilitat, la consciència m'acusa de bon nombre.

Així, llegidor, te confesso que a mon entendre, trobaràs a mancar en *Solitud* la fortalesa de la concentració, l'entrebancament del mètode, la serenor del repòs depurador i el casticisme assolible ja, avui en nostra llengua; i en canvi, trobaràs que hi sobren tota mena d'errades d'estampa i de ploma, de la lletra esgarriada que fa intel·ligible una paraula, fins a la paraula impròpia o desfocada que desballesta un període, o a l'oració mal construïda que destruu l'harmonia d'un paràgraf, o encara les repeticions vicioses o la poca unitat en les formes d'expressió.

Cert és que bona part d'aquestes errades podrien esmenar-se en una taula final, mes jo no en sóc gaire partidari de taules esmenadores en llibres d'aquesta naturalesa, perquè quan el llegidor arriba a la taula ja les ha atrapades totes pel camí les errades i si li han saltat a l'ull ja les ha corregides d'ell mateix, i si no ja n'ha rebut la impressió dessagnadora; i com en obres purament literàries no s'hi torna gaire sobre les impressions, la primera és la que sol quedar com definitiva.

Aquí tens feta l'explicació que m'ha semblat convenient abans de que llegisses *Solitud*; te l'he feta amb tota lleialtat i ara et diré que sols per a que sàpigues a què atènyer-te al judicar no per a que judiquis amb més benignitat; puix si bé tots els pecats tenen la seva excusa, jo, anc que pecador, reconec que els pecats conscients, voluntaris o no, són els més imperdonables.

Víctor Català, «La solitud», publicat a la revista empordanesa *L'Avi Muné*, 23 de juliol del 1928. (Reproduït a Margarida Casacuberta, *Víctor Català, l'escriptora emmascarada*, L'Avenç, 2020)

La solitud té tantes bel·leses i atractius com la més saborosa companyia. La companyia és tota suavitats i esplendències, tota vivesa de llum i harmonies: la solitud és més obaga, té els matisats ombrívols de les grans fondalades, l'encís soberg i ple de fortitud de les coses feréstegues. En les sonoritats clares i plaents, en la companyia, l'esperit s'hi delecta i s'hi ensopeix en dolça somnolència; en el silenci august de la solitud, l'esperit s'hi endinsa, s'hi enfonsa, s'hi precipita, s'hi desploma, amb l'ardidesa heroica, àvida de misteri grandiloqüent, dels exploradors d'avencs, i és tan sols en aquest silenci pregon, absolut, on queden xuclats i fosos tots els vans sorolls del món extern, que un hom hi sent brunzir el ressò de les veus internes, de les veus meravellosament remotes de la preexistència de l'avior, del germen i de l'entranya de totes les coses; les veus del nostre passat-tenebra, pare del nostre present fúlgid i enlluernador; les veus de l'enllà d'enllà de la vida coneguda... i també el batec incert, l'extremitud, el gemec ofegat de la vida no nada, de la vida que va a revelar-se, esberlant dolorosament l'esclofolla materna. És en aquest silenci august de la solitud, en son ombra nocturnal, on nimba el *pressentiment*, l'auguri sapientíssim, guiatge i ensinistrament de la futura ciència certa, de les veritats esdevenidores. I entre els ordres de veus en la solitud —les del passat, les del pervindre— l'ànima es troba més acompanyada que enmig de la companyia més dilecta o més nombrosa.

I, amb tot, l'home modern, acorralat, obsedit pels afalacs i encisaments de la companyia, hi davalla poques vegades a les seves solituds silencioses, i poques vegades les escolta les veus que li venen del lluny incert, inconegut, de les bandes de l'origen i de la fe... Rarament li escau la ventura de sentir-se viure a si mateix en totes les coses i a totes les coses vivint amb ell. Deixa, per contra, que els dies fugin sobre son cap com voleiades d'ocells de pas, que soscavin el roquer de l'existència, mateix que corrents sordes, les ocurrències del menut viure quotidià, i entre aquell vol ineficax i aquesta destrucció apagada, entre aquell no guany i aquesta pèrdua, l'esperit sovint renyit amb son destí, estrany a si mateix, exiliat de son centre real i propi, se li morfon i acluca, xorc, improductiu, amortallat en vida.

Oh, petit amic, que encara estàs en temps de desfer les marrades, de rescabalar-te dels passos perduts, no et deixis encadenar per la dolça enartadora, i qualche volta —quan et sentis massa afeblit i vacil·lant, massa poruc de ser tu mateix i de tot el que et volta—, fuig dels seus braços rosats i lluminosos i refugia't en l'ombra propícia i sagrada de la teva solitud! Jo et responc que no hi ha bany més plaent i restaurador que ella per a qui no sia una pura bestieta del Senyor.

EPICENTRE PIONERES

05/03/20 –05/04/20	<i>Solitud</i>	Víctor Català	Sala Petita
12/03/20 –15/03/20	<i>L'huracà</i>	Carme Montoriol	Sala Tallers
18/03/20 –19/03/20	<i>Una venjança com n'hi ha poques</i>	Lluïsa Denís	Museu Nacional d'Art de Catalunya
	<i>Es rifa un home!</i>	Rosa Maria Arquimbau	
	<i>Les cartes</i>	Víctor Català	
02/04/20 –05/04/20	<i>Solitud a Stromboli. Somnis, signes i símbols</i>	Rosa Delor i Núria Casado Gual	Sala Tallers
02/04/20	<i>Compositores del Modernisme</i>		Sala Gran

Patrocinador

Damm
Fundació

Protectors

Benefactors

Col·laboradors

Mitjans de comunicació

